

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Кожен день схожий на інший, — промовив отець Віллібальд, — допоки щось не зміниться.

Він радісно усміхнувся, гадаючи, ніби ляпнув велику премудрість, та я не відповів, і отець похнюпився.

— Кожен день, — повторив він.

— Я вас почув, — відрізав я.

— Допоки щось не зміниться, — мляво закінчив він.

Віллібальд мені подобався, хоч і піп. Він був одним з моїх дитячих учителів, і я вважав його другом. Спокійний, серйозний — і якщо смиренним колись таки судилося здобути землю, Віллібальд стане немислимо багатим.

Кожен день схожий на інший, допоки щось не зміниться, і той холодний недільний ранок здавався таким же звичайним, як усі інші, допоки одні йолопи не спробували мене вбити. Холод стояв добрячий. Цілий тиждень періщив дощ, але того ранку калюжі позамерзали, а трава вкрилась інеєм. Отець Віллібальд прибув удосвіта і знайшов мене в долині.

— Ми не знайшли вашого дому вночі, — тремтячи від холоду, пояснив він такий ранній приїзд, — тож заночували в монастирі Святого Румольда, — отець показав рукою на південь. — Там було холодно.

— Ті ченці — хитрі паскудники, — мовив я.

Мені належало щотижня доставляти віз дров у монастир Святого Румольда, але цього обов'язку я не виконував. Хай самі дрова рубають.

— Ким був той Румольд? — запитав я.

Відповідь була мені відома, але я хотів помучити Віллібальда.

— То було святе дитя, пане, — сказав він.

— Дитя?

— Немовля, — уточнив він, зітхаючи, бо зрозумів, куди веде ця розмова. — Він помер, коли йому було всього три дні.

— І як же це триденне немовля стало святим?

Віллібальд сплеснув руками:

— Чудеса стаються, пане, воістину! Говорять, ніби маленький Румольд співав хвалу Господу щоразу, коли ссав молоко.

— Я так само почуваюся, коли за цицьку візьмуся, — відповів я. — Невже це значить, що і я святий?

Віллібальд стрепенувся, але мудро вирішив змінити тему.

— Я привіз вам вість від етелінга, — мовив він, маючи на увазі Едварда, старшого сина короля Альфреда.

— То кажіть.

— Тепер він король кентський, — щасливо оголосив Віллібальд.

— І відправив вас у таку далечінь, щоб повідомити мене про це?

— Ні, ні. Я просто подумав, що ви могли не чути.

— Та чув.

Альфред, король вессекський, призначив свого старшого сина правити Кентом, аби Едвард навчався управляти королівством, не накоївши багато шкоди, адже Кент належав Вессексу.

— То як, зруйнував він уже Кент?

— Звісно ж, ні, — відповів Віллібальд, — хоча... — і різко затнувся.

— Хоча що?

— Нічого, — легковажно кинув він, вдаючи, ніби розглядає овець. — Скільки у вас чорних овечок?

— Дивіться, бо захоплю вас за ноги й труситиму, доки новини самі не випадуть, — застеріг я.

— Просто Едвард, так би мовити... — завагався отець, а тоді вирішив, що краще таки розказати, а то я й справді схоплю його за ноги: — Просто він хотів одружитися з дівчиною з Кенту всупереч батьковій волі. Але це не має значення!

Я засміявся. Юний Едвард виявився не таким уже й бездоганим спадкоємцем престолу.

— То Едвард збунтувався, так?

— Ні, ні! Це був звичайний спалах юнацького безумства, який давно в минулому. Батько йому пробачив.

Більше я не розпитував, хоч і мав би приділити цій винятковій чутці більше уваги.

— І що ж переказує мені юний Едвард? — запитав я.

Ми стояли в нижній долині, що належала до мого маєтку в Буккінгамі, на сході Мерсії. Насправді ці землі були Етельфледині, та вона давала мені харчове забезпечення, ну й маєток був достатньо великий для тридцяти душ моїх вартових, більша частина яких того ранку пішла в церкву.

— А ви чого не в церкві? — спитав я у Віллібальда, не встиг він відповісти на попереднє запитання. — Сьогодні ж наче якийсь празник.

— День Святого Альнота, — сказав він так, ніби це щось особливе. — Але я хотів розшукати вас! Я привіз вам вісті від короля Едварда. Кожен день схожий на інший...

— ...допоки щось не зміниться, — не церемонячись, закінчив я.

— Так, пане, — пробелькотів він, а тоді спантеличено насупився: — Але скажіть, що це ви робите?

— На овець дивлюся, — відказав я, і це була правда.

Я дивився на двісті або й більше овець, а ті, жалібно бекаючи, — на мене. Віллібальд повернувся до отари.

— Добрі вівці, — промовив він, ніби тямив, що каже.

— М'ясо та вовна, — просто відрізав я. — Оце обираю, які житимуть, а яких зарізати.

Настала пора забою — сірі дні року, коли різали худобу. Частину залишали на розплід навесні, однак більшість треба було забити, бо на утримання цілих отар і черед усю зиму корму не було.

— Слідкуйте за спинами, — сказав я Віллібальду, — на здоровіших іній тале швидше. Їх різати не будемо.

Відтак я підняв його вовняну шапку й розкуйовдив волосся, яке вже почало сивіти.

— Добре, що на вас інею нема, — сказав я весело, — інакше б довелось й вам горлянку перерізати.

Я показав на вівцю зі зламаним рогом:

— Он ту теж лишаємо.

— Слухаюсь, пане, — відповів чабан.

Це був дрібний жилавий чоловік з бородою, яка закривала половину обличчя. Гарикнувши собакам лишати-ся на місці, він зайшов углиб отари і гаком висмикнув за шию вівцю, яку потягнув до меншої отари з дальнього краю поля. Один пес, обдертий, пошрамований, вкусив її за ногу, але вівчар його відігнав.

Чоловіку зовсім не потрібна була моя допомога з вибором, яких овець пустити на забій, а яких zostавити: з ними він мав справу від самого дитинства. Однак особисто відбираючи тварин, господар виявляє повагу, проводячи час зі своїми людьми.

— Судний день, — пробелькотів Віллібальд, натягуючи шапку на вуха.

— Скільки вже? — запитав я в чабана.

— Їгіт і мумф, пане.

— Вистачить?

— Цілком, пане.

— Значить, решту забити, — розпорядився я.

— Їгіт і мумф? — не припиняючи труситися, спитав Віллібальд.

— Двадцять і п'ять, — пояснив я. — Яйн, тайн, те-тер, метер, мумф. Так чабани рахують. Сам не знаю чому. У світі повно загадок. Кажуть, дехто навіть вірить, наче триденне немовля може стати святим.

— Негоже з Господа сміятися, пане, — промовив Віллібальд із напускною суворістю.

— Ми з ним на одному боці, — відповів я. — То чого там хоче юний Едвард?

— О, це найцікавіше, — радо почав Віллібальд, але миттю осікся, бо я підняв руку.

Два вівчарські пси загарчали. Обидва припали до землі й дивилися на південь, у бік лісу. Пустилася мряка. Я придивився до дерев, але серед чорного зимового гілля та кущів не помітив нічого загрозливого.

— Вовки? — запитав я в чабана.

Шерсть на шиях собак наїжачилася. Вівчар спробував погамувати їх, клацнувши язиком, а тоді уривчасто свиснув, і один пес помчав до лісу. Другий заскавчав, чекаючи, коли спустять і його, проте чабан гаркнув на нього, і той замовк.

Перша сучка бігла дугою до дерев. Вона знала свою справу. Перемахнувши через канаву з замерзлою водою, зникла в кущах, різко загавкала, після чого знову виринула й перескочила канаву. Раптом зупинилася, крутнулася до дерев, знову побігла — аж тут із тіней лісу вилетіла стріла. Чабан пронизливо свиснув, і собака помчала до нас, а стріла впала за нею, не завдавши їй шкоди.

— Розбійники, — промовив я.

— Або мисливці на оленів, — зауважив вівчар.

— Моїх оленів, — сказав я, не зводячи погляду з лісу.

Чого б то браконьєри стріляли по собаці? Розумніше було б утекти. То, може, вони ще й страшенно дурні?

Дощ пустився сильніший, подув холодний східний вітер. На мені були груба шуба, високі чоботи й лисяча шапка, тому я зовсім не мерз, а от Віллібальд у чорній попівській рясі дрижав, і його не рятували вовняні накидка та шапка.

— Поверталися б краще в дім, — мовив я. — У вашому віці взимку надвір краще не потикатися.

— Дощу я не очікував, — відповів Віллібальд нещасним голосом.

— До полудня ще й сніг піде, — втрутився чабан.

— Твоя хата далеко? — запитав я в нього.

— Он за тим гайком, — показав він на густий гай, через який тяглася стежина.

— Вогонь є?

— Так, пане.

— Веди нас туди, — наказав я.

Я планував залишити Віллібальда біля вогню, а тим часом привести йому покірного коня, який відвезе його до маєтку.

Ми вирушили на північ, і собаки знову загарчали. Я обернувся на південь і побачив край лісу людей. Нерівний ряд чоловіків, що оглядали нас.

— Знаєш їх? — спитав я у вівчаря.

— Вони не тутешні, пане, ще й едера-а-дікс, — сказав він, маючи на увазі, що їх тринадцятеро. — Нещасливе число, пане, — вівчар перехрестився.

— Що... — почав був отець Віллібальд.

— Цить! — наказав я.

Собаки валували як навіжені.

— Розбійники, — здогадався я, оглядаючи непроханців.

— Святого Альнота вбили розбійники, — стривожився Віллібальд.

— Значить, від них не тільки шкода, — зауважив я. — Але ось ці — бовдури.

— Бовдури?

— Бо напали на нас, — відповів я. — Їх заженуть і роздеруть на шмаття.

— Якщо ми не загинемо першими, — мовив Віллібальд.

— Не зупиняйтеся! — штовхнув я його до дерев на півночі й, торкнувшись руків'я свого меча, рушив за ним.

З собою в мене був не Подих Змія, мій великий бойовий меч, а менший, легший, відібраний у дана, якого я вбив трохи раніше того року в Бемфлеоті.

Це була добра зброя, але тої миті я пошкодував, що на поясі в мене нема Подиху Змія. Озирнувся. Тринадцятеро розбійників переходили канаву, щоб погнатися за нами. Двоє йшли з луками.

Решта, схоже, були озброєні сокирами, кинджалами та списами. Віллібальд, хоч і повільно чалапав, скоро захекався.

— Хто вони? — запитав він.

— Банда? — припустив я. — Грабїжники? Не знаю. Біжіть!

Я заштовхав його в дерева, вийняв меч із піхов і обернувся до переслідувачів. Один з них вийняв стрілу з сагайдака на поясі. Це миттю переконало мене бігти за Віллібальдом у гай. Повз мене майнула стріла, і я скочив у хаші. На мені не було кольчуги, тільки товста накидка, яка зовсім не захищала від мисливського лука.

— Біжіть! — повторив я Віллібальдові, а сам пошкандибав на стежку.